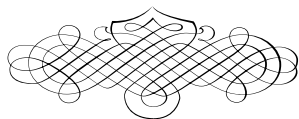

району. При монастирі будеється храм на честь преп. Алексія, відкрито меморіальний музей преп. Алексія Карпаторуського сповідника, засновником якого є автор цих рядків, в Ужгороді на стіні кафедрального собору ім. св. Кирила та Мефодія встановлено меморіальну дошку.

Юрій Данилець

Преподобний Іов (Кундря) Угольський (18.05.1902 - 28.07.1985)

Перші публікації про діяльність архімандрита Іова (Кундря) з'явилися в закарпатській періодиці в 1950-х рр. У той час в країні стартувала нова кампанія, спрямована проти чернецтва та монастирів. У березні 1959 р. газета «Радянське Закарпаття» опублікувала серію статей під назвою «Черна паутина»¹. В одному із номерів автор статті С. Білинець не «оминув увагою» й діяльність Городилівського Свято-Троїцького скиту, де був настоятелем о. Іов. Наприклад, 12 березня 1959 р. газета писала про те, що ченці через пошту отримують чимало грошових переказів та посилок з продуктами харчування, одягом. Журналіст звинуватив настоятеля в поширенні фоторепродукцій із зображенням скиту серед прочан та у прийому їх на нічліг. У черговій статті «Битва в монастире» того ж таки автора розповідалося про супротив ченців на чолі з ігуменом Іовом призначенню нового настоятеля. С. Білинець, можливо й не прагнучи цього, розкрив для нас методи боротьби з «неугодними» монахами. Послушники, які відкрито виступили проти розпорядження єпархіальної влади про переведення ігумена Іова до Ізького монастиря, були заарештовані та засуджені до 15 днів суспільно-корисних робіт². Безумовно, головною метою статей було підготувати ліквідацію скиту та принизити добру славу о. Іова перед селянами.

Першою об'єктивною розвідкою про життя архімандрита Іова був некролог, який опублікував після смерті подвижника

¹ Білинець С. Черная паутина // Советское Закарпатье. – 1959. – 12, 17 марта.

² Білинець С. Битва в монастире // Советское Закарпатье. – 1959. – 9 мая.

ігумен Єфрем (Молнар) на сторінках ЖМП¹. Рівно через десять років Б. Споров написав об'ємну статтю (9 стор.) під назвою «Уголька, или Отец Иов»². Мусимо зупинитися на цій публікації більш детальніше, адже вона лягла в основу кількох інших статей. Причиною окремих неточностей даного нариса стало те, що автор використав досить обмежений джерельний матеріал та спирався, в основному, на спогади очевидців. Не будемо акцентувати на незнанні автором політичного розвитку Закарпаття, а лише розглянемо біографічні відомості про о. Іова.

В першу чергу розповів Б. Споров про зустріч малого Івана з безіменним монахом (*на нашу думку, це був ієромонах Амфілохій (Кемінь)*), який дозволив поцілувати свій наперсний хрест. За словами автора, Кундрі тоді було 8 років, а через 6 років він прийняв чернецтво. Таким чином, з статті виходить, що вже в 14 років о. Іов був монахом. Ця версія потребує уточнення. Зустріч з о. Амфілохієм дійсно мала місце, але пізніше, не в 1910 р., а в 1914 р. Тоді брати Кундря (Василь та Іван) могли дати обітницю стати ченцями, яку здійснили: Василь – в 1921 р. прийняв чернецтво з іменем Пантелеймон та Іван – в 1938 р. з іменем Іов. Не чітко говорить Б. Споров також і перехід кордону в СРСР та життя в таборах. Однак про це скажемо нижче.

Можна припустити, що Б. Споров та пізніші російські дослідники життєпису о. Іова спиралися на власні спостереження та спогади монахинь, які проживали деякий час в Малій Угольці. Зокрема, з мережі Інтернет та в інших статтях знаходимо посилання на монахинь Надію (Соболева Н.А.), Марію (Вишеславцева О.М.) та Феофану. В інформаційній базі Свято-Тихонівського Богословського інституту «Новомученики и Исповедники Русской Православной Церкви XX века» також повторено помилку про прийняття о. Іовом чернецтва у дитячому віці. Потім, на сайті читаємо, що «в 1939 г. после оккупации Венгрии немцами о. Иов был арестован и сидел год в тюрьме г. Станислав (ныне Ивано-Франковск) Львовской обл. После освобождения из тюрьмы г. Станислава о. Иов перешел границу СССР и сразу же был арестован и осужден.

¹ Архимандрит Иов (Кундря) // ЖМП. – 1986. – № 3. – С. 29.

² Споров Б. Уголька, или Отец Иов // ЖМП. – 1993. – № 5. – С. 75-83.

Приговор – 10 лет заключения в исправительно-трудовой лагерь»¹. Як бачимо, вищенаведені речення містять ряд суттєвих помилок. У березні 1939 р. Закарпаття було дійсно окуповане Угорщиною, а не Німеччиною. Щодо Станіславщини, то вона тоді належала СРСР. Згідно кримінальної справи, яка нами виявлена в обласному архіві, о. Іов перейшов кордон у 1939 р. та був засуджений на 5 років таборів. «В заключении в лагерях был повторно осужден и приговорен к расстрелу. Приговор не успели привести в исполнение»². Вважаємо, що остання теза є беззмістовною.

Кілька статей з'явилися у 2005 р. до чергової річниці смерті архимандрита Іова (Кундрі)³. Особливі зауваження викликає стаття Г. Пильнової в «Духовном Собеседнике». Вона теж повторює тезу про арешт о. Іова у 1939 р. та руйнування німцями у 1945 р. скиту в Городилові⁴. Авторці, як видно із тексту, зовсім не відомо, що Закарпаття у жовтні 1944 р. було визволено Червоною армією. Ще кілька слів слід сказати про книгу В. Лялина «По святым местам»⁵. Письменник вкладає в уста подвижника зеківський жаргон, що не було притаманним о. Іову. Крім того В. Лялин, нібито цитуючи о. Іова, подає чимало неточностей та грубих помилок. Описуючи перехід кордону зі СРСР, він пише: «Где шел пешком, где ехал на попутных, удачно перешел границу с Польшей. Прошел Польшу, Господь все охранял меня. Наконец, вышел на границу с

¹ Иов (Кундря Иван Георгиевич) // http://www.pstbi.ru/bin/code.exe/frames/m/ind_oem.html?ans

² Иов (Кундря Иван Георгиевич) // http://www.pstbi.ru/bin/code.exe/frames/m/ind_oem.html?ans

³ Трибушный Д. Архимандрит Иов (Кундря) – старец из Малой Угольки // Живой родник. – 2003. – № 9. – С. 32-35; Химинец Т. Живет в сердцах память о святом человеке // Дружба. – 2005. – 23 июля; Стан Т. Добросовестный, богословский труд творца человеческого счастья, духовного спасителя архимандрита Иова // Тячев. – 2005. 23 июля; Пильнова Г. Оазис молитвы // Духовный Собеседник. – 2005. – № 2 // http://www.sobesednik.orthodoxy.ru/html/arhiv/2_2005/preobrazhenie_dushi_2_05.html

⁴ Пильнова Г. Оазис молитвы // Духовный Собеседник. – 2005. – № 2 // http://www.sobesednik.orthodoxy.ru/html/arhiv/2_2005/preobrazhenie_dushi_2_05.html

⁵ Лялин В. По святым местам // http://romanov-murman.narod.ru/book/pravos/po_svatim_mestam/index.htm#a5

Советской Россией. Был 1939 год, помолился я крепко и перешел границу СССР... Судила меня тройка НКВД. Суд продолжался семь минут. Приговор: 15 лет - за шпионаж, 5 лет - довесок за религиозность и еще 5 лет ссылки. Итого: 25 лет»¹. Цитату детально прокоментуємо нижче, але саме вона ввела в оману багатьох дослідників та перекочувала до Життя преподобного².

Життя та діяльність архімандрита Іова (Кундрі) ми досліджуємо близько десяти років. За цей час було оброблено документи особистого архіву архімандрита в с. Мала Уголька, архіви Мукачівської і Хустської єпархій УПЦ, Державного архіву Закарпатської області. Перший нарис про життя о. Іова був поміщений в нашій книжці «Православні монастирі Хустського району»³. У 2005 р. на сторінках газети «Старий Замок - Паланок» вийшла друга стаття під заголовком «Архімандрит Іов (Кундря): життя віддане служінню Богові та людям»⁴. Справжній резонанс мала стаття «Архімандрит Іов (Кундря): міфи і реалії», де ми підняли питання про спотворення фактів у біографії о. Іова. Ця публікація, і її російськомовний варіант з іншою назвою, була розміщена на сторінках більше десяти друкованих та електронних видань⁵. Наші публікації були також використані для написання

¹ Дялин В. По святым местам // http://romanov-murman.narod.ru/book/pravos/ro_svatim_mestam/index.htm#a5

² Рачук Г. Подвижник Руси Карпатской. Архимандрит Иов (Кундря). – М.: Паломник, 2008 – С. 69; Преподобный Иов Угольский // http://akafist.narod.ru/I/Iov_Ugol'skiy.htm

³ Данилець Ю. Православні монастирі Хустського району (XX століття) / Передмова проф. Д. Данилюка. – Ужгород: Гражда, 2004. – С. 105.

⁴ Данилець Ю. Архімандрит Іов (Кундря): життя віддане служінню Богу та людям // Старий Замок Паланок. – 2005. – 1-7 вересня. – С. 15.

⁵ Данилець Ю. Архімандрит Іов (Кундря): міфи та реалії // Трибуна. – 2007. – 9 червня. – С. 12; Духовна криниця Карпат. – 2007. – № 8. – С. 4; Живой Родник. Донецк. – 2007. – № 9-10. – С. 29-30; http://orthodoxy.org.ua/uk/lyudi_boji/2007/06/05/8316.html; <http://www.risu.org.ua/ukr/news/article;16080/>; Данилець Ю. Архимандрит Иов (Кундря): жизненный путь и благословенные труды подвижника // Русин. Кишинев. – 2007. – № 3. – С. 157-163; <http://h.ua/story/123597/>; http://www.mykachevo.eparchia.net/r/svyat/kyndrya_i.htm; www.ukrterra.com.ua/chronology/10/danylec_kundrya.htm; http://www.orthodoxengland.org.uk/pdf/arch_job.pdf

«Короткого життєпису архімандрита Іова (Кундрі)»¹ та повного «Життя святого»².

Як вже згадувалося, життя архімандрита Іова (Кундрі) стало об'єктом наукових пошуків російського дослідника Григорія Рачука³. У московському видавництві «Паломник» він видав книгу під назвою «Подвижник Руси Карпатской. Архимандрит Иов (Кундря)». Праця вийшла з благословення колишнього єпископа Хустського та Виноградівського Іпполіта (Хилько). Кілька думок стосовно цієї книги ми вже висловлювали в періодиці. У даній статті звернемо увагу лише на її недоліки та неточності, яких припустився автор. Г. Рачук сприймає на віру висловлювання Н. Соболевой та В. Лялина про перехід кордону о. Іовом через Польщу та засудження на 25 років таборів. Прикро, що Г. Рачук не використав жодного документу (*крім архіву в М. Угольці*) з державних архівних установ Закарпаття. А це, в свою чергу, не дало йому можливість до кінця розкрити проблему.

Преподобний Іов (в миру Іван) народився 18 травня 1902 р. у с. Іза в багатодітній родині Георгія Кундрі і Анни Мадяр⁴. Крім нього в сім'ї було ще три сини: Дмитро (1890 р.н.), Михайло (1895 р.н.), Георгій (1900 р.н.) та три сестри: Марія (1892 р.н.), Юліна (1894 р.н.), Пелагея (1898 р.н.).

На початку ХХ ст. в с. Іза почався православний рух, який угорська влада намагалася жорстоко придушити. Односельців Івана, котрі вирішили повернутися до «старої віри», звинуватили в русофільстві та агітації на користь Росії. Не людські переслідування православних безперечно вплинули на формування малого Кундрі. Разом з братом Георгієм вони слідували за православним рухом, всіляко сприяли у його поширенні.

¹ Краткое жизнеписание архимандрита Иова (Кундря) // <http://orthodox.org.ua/ru/node/2874/>

² Акафист преподобному и богоносному отцу нашему Иову Угольскому. Житие. – Издательский отдел Хустской епархии, 2008. – С. 25-56.

³ Рачук Г. Подвижник Руси Карпатской. Архимандрит Иов (Кундря). – М.: Паломник, 2008.

⁴ Іов (Кундря). Жизнеописание от 15.11.1935 г. // Архів Свято-Димитріївського храму в с. Мала Уголька Тячівського району.

Іван Кундря, 1920-і рр.

У рідному селі Іван закінчив 8 класів народної школи, а в 1920 р. й господарські курси. У 1924-1925 рр. проходив дійсну військову службу у чехословацькій армії в Михайловцях¹.

У 1920-х рр. у Свято-Пантелеймонівському руському монастирі на Афоні вихідці із нашого краю склали значну частину братії. Саме туди і вирішує відправитись Іван Кундря з декількома товаришами. Але в проханні про вступ до монастиря їм відмовили².

¹ Данилець Ю. Православні монастирі Хустського району. (XX ст.): Видання друге / Передмова проф. Данилюка Д. – Ужгород: Гражда, 2005. – С. 105.

² Данилець Ю. Закарпатті та Афон // Карпатська Україна. Красне Поле. – 2006. – 29 липня. – С. 5.

Причиною тому стала політика грецької влади, спрямована на еллінізацію Афону. 10 вересня 1926 р. уряд Греції прийняв закон, згідно якого всі монахи, незалежно від їх національності, вважаються грецькими підданими. За цим законом в афонські монастирі не можна було приймати осіб, які не мали грецького громадянства, що давало можливість відмовляти у видачі віз та паспортів¹.

Після цього прикрого випадку Іван Кундря ще один раз спробував потрапити на Афон, але отримавши і в цей раз відмову повертається у рідне село. На той час в с. Іза вже діяв Свято-Миколаївський чоловічий монастир, при якому у 1928 р. Іван Кундря закінчив пастирсько-богословські курси.

У 1930 р. Іван Кундря, Вікентій (Орос), Пантелеймон (Кундря) та інші продали свої ділянки і на виручені кошти придбали землю в урочищі Маковиця чи Городилово неподалік Хуста. З благословення архімандрита Алексія (Кабалюка) та настоятеля Свято-Пантелеймонівського руського монастиря на Афоні архімандрита Мисаїла тут було засновано Свято-Троїцький чоловічий скит. Першим настоятелем створеного скиту став архімандрит Алексій (Кабалюк), після нього цю місію виконував архімандрит Амфілохій (Кемінь). 22 грудня 1938 р. архімандрит Алексій (Кабалюк) рукоположив Івана Кундрю в монахи з іменем Іов.

У березні 1939 р. Закарпаття було окуповано Угорщиною. З початком Другої світової війни угорський уряд розпочав військову мобілізацію. Це послужило однією із причин численного переходу кордону з СРСР. Нещодавно нами було виявлено унікальні документи, які проливають світло на ці трагічні роки в біографії о. Іова (Кундрі). Матеріали кримінальної справи вводяться в науковий обіг вперше та дають змогу переглянути чимало тверджень, що наводилися авторами раніше.

У одному з документів кримінальної справи знаходимо пояснення дійсних причин переходу кордону.

«Вопрос: По какой причине Вы бросили монастырь и скрывались в лесу?

¹ Якимчук И. Исторические связи Карпатской Руси со Святой Горой Афон // <http://www.pravoslavie.ru/arhiv/31575.htm>

Ответ: Бросил монастырь и скрывался в лесу я потому, что хотели взять меня в армию, так как я не хотел идти на защиту мадьярской буржуазии.

Вопрос: Какая цель Вашего перехода из Венгрии на территорию Советского Союза?

Ответ: Потому что мне грозили судом – расстрелом...»¹.

У протоколі від 23 жовтня 1940 р. о. Іов доповнив свої свідчення:

«Вопрос: Скажите, какие причины побудили Вас к этому нелегальному переходу гос. границы из Венгрии в СССР?

Ответ: К этому нелегальному переходу гос. границы из Венгрии в СССР меня побудили следующие причины: Во-первых, меня брали служить в Венгерскую армию, где служить мне не хотелось, так как там жестоко издевались над украинцами и вообще я не хотел воевать с другими народами... Во-вторых, жизнь в Венгрии в данное время стала очень тяжелая. В стране нищета, голод и безработица»².

Таким чином, рятуючись від загальної мобілізації, о. Іов вирішив перейти кордон в СРСР. Разом з ним цю акцію здійснили Юрій Ференці, житель с. Королево Севлюшського округу (нині Виноградівського р-ну), Іван Григоряк та ієромонах Іларіон (Рибар) – жителі с. Дубове Тячівського округу (нині Тячівського р-ну).

Про формування даної групи розповіли на допитах Ю. Ференці та І. Григоряк. Так, на питання слідчого, «при каких обстоятельствах Вы познакомились с попом Рыбарь и монахом Кундря, с которыми Вы перешли границу в СССР?»³, Ю. Ференці відповів, що переховувався від арешту уторської жандармерії в м. Хуст, де часто відвідував монастир у Городилові. Саме тут він познайомився з о. Іовом, який запропонував йому перейти кордон. Напередодні переходу до них приєдналися ще дві особи, з якими Ю. Ференці не був раніше знайомий. Доповнював дане питання І. Григоряк: «Когда скрывался от преследования Венгерских властей, я проживал в лесу, ко мне приходила мать и сообщила, что священник Рыбарь

¹ ДАЗО. – Ф. 2558. – Оп. 1. – Спр. 2589. – Арк. 14.

² Там само. – Арк. 18.

³ Там само. – Арк. 34.

собирается перейти границу в Советский Союз, я сказал матери, чтобы он пришел до меня, что священник и сделал, когда он пришел, мы с ним решили перейти границу в Советский Союз. Кроме этого священник привел еще двоих, я их даже и фамилии не знаю, и мы все 4 перешли в Советский Союз»¹.

На основі аналізу документів кримінальної справи приходимо до наступних висновків. По-перше, група з 4 осіб формувалася в двох центрах – в м. Хуст-Городилово та в с. Дубове. По-друге, особисті зв'язки двох ієромонахів призвели до об'єднання групи та її переходу в СРСР.

Місце для перетину кордону було обране біля «Чорної гори» на Рахівщині. 6 жовтня 1940 р. о 9.00 год. ранку вони опинилися на території СРСР. Але вже наступного дня в с. Рафайлово група була затримана прикордонниками. Співробітник НКВД Половников здійснив обшук о. Іова, у якого не виявилось ніяких речей та склав протокол затримання. У одній із довідок вказувалося, що затриманий І. Кундря вів себе адекватно².

Помічник начальника штаба Сосисоков 7 жовтня 1940 р. провів перший допит затриманого Кундрі. Останній повідомив дату та місце народження, національність, рід заняття, соціальне походження, освіту та ін. Він також вказав точне місце переходу кордону та родичів й знайомих на території СРСР³.

11 жовтня 1940 р. у м. Надворна Станіславської області старший помічник начальника 5 відділу НКВС УСРС 95 прикордонного загону Власов на основі вивчення матеріалів справи Кундрі Івана Георгійовича прийняв рішення взяти його під варту з пред'явленням звинувачення по 80 ст. УК СРСР (нелегальний перехід кордону). Того ж дня слідчий Кондрич провів допит затриманого. о. Іову було поставлено лише одне запитання: «Признаете себя виновным в предьявленных Вам обвинениях?». На що він відповів наступне: «Виновным себя признаю и поясню что границу из Венгрии в СССР перешел в поисках лучшей жизни»⁴.

¹ ДАЗО. – Ф. 2558. – Оп. 1. – Спр. 2589. – Арк. 53 зв.

² Там само. – Арк. 12.

³ Там само. – Арк. 13.

⁴ Там само. – Арк. 16.

*Засуджений Кундря Іван Георгійович,
1940-і рр.*

12 жовтня 1940 р. Власов видав постанову, за якою обвинувачені Кундря І.Г., Ференці Ю.І., Григоряк І.Ю. направлялися в УНКВС по Станіславській області для подальшого ведення слідства. 21 жовтня 1940 р. слідчу справу за №29345 було прийнято до виробництва слідчим слідчої частини УНКВС, старшим сержантом Держбезпеки Репінім¹.

Як видно з вищенаведених даних, ієромонах Іларіон (Рибар) вже не фігурує у справі. Пояснення цьому знаходимо у постанові від 10 жовтня 1940 р. «Усматривая из материалов следствия, что Рыбарь И.Г., проживая в селе Дубовое Тячевского округа – Венгрия, был связан с лицами, подозреваемыми в причастности к венгерским разведывательным органам, и вполне возможно, что влился в группу лиц указанных выше, желающих следовать в СССР – по заданию венгерской разведки... Следственные материалы Рыбарь И.Г. выделить в особое следственное производство...»².

¹ ДАЗО. – Ф. 2558. – Оп. 1. – Спр. 2589 – Арк. 3.

² Там само. – Арк. 1.

Однак під суд ієромонах Іларіон (Рибар) не потрапив. Наприкінці 1940 р. він вже знаходиться у своєму рідному селі Дубове. Можна зробити припущення, що він був звільнений з-під варти за умови обіцянки співробітництва з радянською розвідкою. Крім того, його кримінальної справи в архіві не виявлено, очевидно вона була звідти вилучена співробітниками НКВС. У жодній із автобіографій ієромонах Іларіон не вказував про свій перехід в СРСР. Лише матеріали опрацьованої нами справи проливають на це світло.

23 жовтня 1940 р. у Станіславській в'язниці старший сержант Репін провів черговий допит о. Іова.

«Вопрос: Скажите, кем Вы были посланы на территорию СССР и с какими заданиями?

Ответ: На территорию СССР меня никто не посылал и никто мне никаких заданий не давал. Я по своему желанию нелегально перешел гос. границу из Венгрии в СССР...

Вопрос: Скажите, в каких государствах, кроме Венгрии, Вы были и в какое время?

Ответ: В 1930 году я был в Югославии, где пробыл две недели. Я ехал к своим родственникам в Грецию¹, но меня через границу Югославии в Грецию не пустили. Я вернулся обратно в Венгрию. А больше я ни в каких государствах не был.

Вопрос: В каких государствах проживают Ваши родственники?

Ответ: Мои родственники проживают в следующих государствах: В Греции проживают два двоюродных брата – Мадяр Меркурий Иосифович и Мадяр Макарий Матвеевич – которые находятся в монастыре на Святой горе, около города Салоника. В Америке проживает мой брат – Кундря Дмитрий Георгиевич, который работает чернорабочим на фабриках, где он точно проживает мне не известно, т.к. я с ним связи не имел. В Канаде проживает мой брат – Кундря Михаил Георгиевич – работает чернорабочим на заводах в г. Торонто...

Вопрос: Вы имели связь с Венгерской жандармерией?

Ответ: Нет, я никакой связи с Венгерской жандармерией не имел»².

¹ Мається на увазі гора Афон.

² ДАЗО. – Ф. 2558. – Оп. 1. – Спр. 2589. – Арк. 17-19 зв.

Отже, наведені нами витяги із кримінальної справи свідчать про те, що слідчий намагався виявити зв'язки підсудного з ворожою розвідкою та інкримінувати йому звинувачення у шпигунстві.

24 жовтня 1940 р. було підписано протокол пред'явлення слідчих матеріалів. У ньому вказувалося, що попереднє слідство у справі Кундрі І.Г. слід припинити у зв'язку з достатньою доказовою базою та передати до суду. Крім того, у документі вказувалося, що з матеріалами справи затриманий Кундря ознайомився, не висловив особливих зауважень. 26 жовтня 1940 р. проведено медичне обстеження, яке встановило, що Кундря І.Г. «здоров, может быть использован на физическую работу»¹. 7 грудня 1940 р. справа направлена на розгляд Особливої наради НКВС УРСР.

Наступний документ у кримінальній справі о. Іова (Кундрі) датується 16 жовтня 1941 р. Зокрема, у довідці вказано, що «заключенный Кундря И.Г., 1902 года рождения эвакуирован и в настоящее время содержится в тюрьме №1 УНКВД Рязанской области»². Наприкінці документу зазначено, що довідка складена у м. Свердловськ. З даного документу виходить, що у зв'язку з початком Великої Вітчизняної війни, розгляд справи о. Іова (Кундрі) було відкладено, але він утримувався у в'язниці.

Засідання Особливої Народи при народному комісарі внутрішніх справ УРСР відбулося 16 грудня 1941 р. Наведемо рішення Народи згідно виписки із протоколу:

«Слушали: Дело №29345/УНКВД Станиславской области, по обвинению Кундря (в оригинале Кундра) Ивана Георгиевича, 1902 г.р., ур. с. Иза, Хустского округа – Венгрия, украинец, б. венгерско-подданный, б/парт.

Постановили: Кундря Ивана Георгиевича за нелегальный переход госграницы и как социально-опасный элемент заключить в исправительно-трудовой лагерь сроком на пять лет, считая срок с 7-го октября 1940 года»³.

Згідно указу Президії Верховної Ради СРСР від 19 листопада 1942 р. Кундря І.Г., як громадянин Чехословаччини був

¹ ДАЗО. – Ф. 2558. – Оп. 1. – Спр. 2589. – Арк. 62.

² Там само. – Арк. 70.

³ Там само. – Арк. 72.

амністований. У посвідченні, яке видано 15 лютого 1943 р. в Норильському виправно-трудовому таборі, вказувалося: «имеет право свободного проживания на территории СССР за исключением погранполосы, запретных зон, местностей, объявленных на военном положении и режимных городов 1-й и 2-й категории». Названий документ видавався замість паспорта та був дійсний на протязі трьох місяців. Наприкінці свідоцтва знаходимо інформацію, що «гражданин Кундря И.Г. направляется к избранному им месту жительства в гор. Бузудук, Чкаловской области»¹. Звичайно, це не було особистим бажанням о. Іова. У м. Бузудук формувалася Чехословацька бригада генерала Людовіка Свободи, яку пізніше направили на фронт. З отриманням Україною незалежності кримінальну справу переглянули, а 6 лютого 1992 р. о. Іов був реабілітований².

Таким чином, твердження В. Ляліна про засудження о. Іова до 25 років є помилковим. Крім того, він перейшов кордон не через Польщу, а на території Рахівщини, яка безпосередньо межувала з СРСР.

Про участь о. Іова у військових діях відомо не багато. З його особистих спогадів дізнаємося, що йому довелося служити в артилерії. Він, як монах, не хотів брати зброї в руки, а тому мусив підносити снаряди. За стійкість та мужність у військових операціях був нагороджений бойовими нагородами.

У 1945 р. о. Іов повернувся в рідний скит. У листі від 14 листопада 1945 р. до єпископа Мукачівсько-Ужгородського Нестора архімандрит Алексій (Кабалюк), який виконував обов'язки настоятеля скиту, писав: «Прошу висвятити в ієродиякона монаха о. Іова (Кундрю), який є моїм заступником в скиті Городилово»³. Єпископ виконав прохання 16 листопада 1945 р. За виявленими нами документами, після рукоположення в ієродиякони о. Іов був направлений працювати в Єпархіальне управління в Мукачеві.

¹ ДАЗО. – Ф. 2558. – Оп. 1. – Спр. 2589. – Арк. 75.

² Там само. – Арк. 79.

³ Алексій (Кабалюк), архімандрит. Прошение к епископу Нестору (Сидорук) от 14.11.1945 г. // Архів Свято-Димитріївського храму с. Мала Уголька Тячівського району Закарпатської області.

10 грудня 1945 р. братія Свято-Троїцького скиту в листі до єпископа Нестора просила рукоположити о. Іова в ієромонахи. Ченці наголошували на тому, що змушені запрошувати для відправлення служб інших священиків¹. 7 травня 1946 р. о. Іов прийняв сан ієромонаха². У тому ж році братія скиту обрала його настоятелем.

Очоливши скит, о. Іов спрямував енергію ченців на відбудову обителі, яка у 1945 р. потерпіла від пожежі. Було збудовано нову трапезну, братський корпус, кухню.

Ієромонах
Іов (Кундря),
1940-і рр.

26 квітня 1946 р. єпископ Нестор нагородив ієромонаха Іова набедреником³. За заслуги перед Православною Церквою 9 квітня 1947 р. о. Іова було зведено в сан ігумена. Коли монастир на Чернечій горі повернули православним, єпископ Нестор призначає його настоятелем ігумена Іова. На цій посаді він служив у квітні-травні 1947 р⁴. Через тиск радянських органів влади чоловічий монастир перетворено на жіночий, а ігумен Іов був змушений повернутися до Городилова.

Архімандрит Єфрем (Молнар), який того часу був послушником в Городилові, згодом писав: «Очолюючи скит у 1946-1958 рр., він був для ченців і простих мирян прикладом. о. Іов майже ніколи не використовував адміністративні накази. Кожен день служив у церкві сам. Після закінчення Літургії і трапези

¹ Прощение братии Городиловского скита к епископу Нестору (Сидорук) от 10.12.1945 г. // Там само.

² Нестор (Сидорук), єпископ. Грамота ієромонаху Іову (Кундря) от 24.04.1946 г. // Там само.

³ ДАЗО. – Ф. Р – 1490. – Оп. 4д. – Спр. 166. – Арк. 65 зв.

⁴ Там само. – Арк. 66.

З насельниками Городилівського
Свято-Троїцького скиту, 1940-і рр.

повідомляв братії про послушання і сам приєднувався до роботи. У вільний від роботи час братія збиралася в трапезній, де один із монахів читав чернечий статут, а о. Іов давав відповідні роз'яснення, як потрібно використовувати чернечі правила у повсякденному житті. Іноді він розповідав про ті події, сучасником яких йому доводилося бути. Його людськими якостями були працелюбність, простота у взаємовідносинах, милосердя, смиренність...».

Благочинний монастирів та скитів архімандрит Матфей (Вакаров) у 1951 р. так характеризував о. Іова: «Человек весьма скромный и братиею любимый»¹. Єпископ Мукачівсько-Ужгородський Іларіон (Кочергін) у 1955 р. писав: «игумен Иов отличается монашеским смирением и послушанием, молитвенностью и

¹ Матфей (Вакаров), архімандрит. Характеристика ігумена Іова (Кундря) от 26.01.1951 г. // Архів Свято-Димитріївського храму с. Мала Уголька Тячівського району Закарпатської області.

Игумен Іов (Кундря), 1940-і рр.

трудолюбием. Ввиду этих духовных качеств он снискал себе уважение среди монашества, духовенства и верующих. Как настоятель скита, он неутомимо заботится о всех нуждах скита и его насельников»¹.

25 березня 1950 р. архієпископ Львівський, Тернопільський та Мукачівсько-Ужгородський Макарій (Оксіюк) призначає старця

¹ Иларион (Кочергин), епископ. Характеристика на игумена Иова (Кундря) от 8.08.1955 г. // Архів Свято-Димитріївського храму с. Мала Уголька Тячівського району Закарпатської області.

*Игумен Іов (Кундря),
1950-і рр.*

духівником Свято-Миколаївського жіночого монастиря в Мукачеві, який незадовго до того повернули православним. Однак для о. Іова, який прагнув усамітнення та тиші, перебування в багатолюдному монастирі було важким. Про це свідчать його звернення до архімандрита Матфея (Вакарова). Останній у одному із листів писав: «В данное время занимает должность духовника в женском монастыре в Росвигове у Мукачева, какою должностью весьма

Архимандрит Іов (Кундря),
1970-і рр.

тяготится и желает возвратиться обратно в Свято-Троицкий скит в Городилово». Єпископ Іларіон видав наказ, згідно якого Кундрю призначалося священником Свято-Ільїнського храму в Велятині Хустського району з обов'язком реєстрації в уповноваженого у справах Руської Православної Церкви.

Під час правління єпископа Варлаама (Борисевича) в Мукачівсько-Ужгородській єпархії розпочинається планомірний наступ на права монастирів і скитів. о. Іов виступив проти закриття монастирів та підписав лист-протест до Патріарха Московського проти діяльності місцевого архієрея. Внаслідок чого його змістили з посади настоятеля та перевели до Свято-Миколаївського

монастиря в с. Іза-Карпуглаш Хустського району (1958-1959 рр.).

17 березня 1959 р. о. Іов звернувся з письмовим проханням до єпископа Варлаама, в якому просив перевести його до іншої єпархії¹. Але керівництво єпархії не задовольнило прохання.

У 1959-1960 рр. о. Іов перебував у Спасо-Преображенському монастирі в с. Тереля на Тячівщині. Під час арешту настоятеля Веніаміна (Керечанин), він тимчасово виконував обов'язки настоятеля обителі. Оббивав пороги районного та обласного керівництва, намагаючись врятувати о. Веніаміна.

У 1960-1961 рр. о. Іов настоятель парафії в с. Угтя Тячівського району, а 1961-1962 рр. служить в с. Монастирець на Хустщині. З 1962 р. та до своєї смерті у 1985 р. проходив пастирське служіння в храмі святого Дмитра Солунського у с. Мала Уголька Тячівського району.

¹ Іов (Кундря), игумен. Прошение к епископу Мукачево-Ужгородскому Варлааму (Борисевич) от 17.03.1959 г. // Архів Свято-Димитрійського храму с. Мала Уголька Тячівського району Закарпатської області.

Отець Іов був безкорисливою людиною, це ми бачимо з багатьох документів його власного архіву, що старанно зберігаються при храмі в с. Мала Уголька. У одній із заяв на ім'я єпископа Григорія (Закаляк) від 22 липня 1966 р. читаємо: «Дізнався що Ви хочете висвятити мене в архимандрити, прошу залишити мене в сані ігумена, бо вважаю себе недостойним такого великого сану»¹.

Архимандрит Іов за свої заслуги перед Богом отримав чудовий дар – прозорливість. Відомий він був серед людей і як цілитель. Слід відзначити, що жителі с. Мала Уголька й у наш час у повсякденному житті користуються настановами та приказками свого колишнього священника. Як благочестивого пастиря, вірники багатьох сіл області запрошували його для освячення престолів, іконостасів, церков. З такими місіями він побував: у Хустському районі – у селах Стеблівка, Бороняво, Сокирниця; у Вел. Криві, Діброві, Билині – на Тячівщині, в Середньому Водяному, Квасах – на Рахівщині, у Міжгір'ї, Синевирі та багатьох інших. Крім того, він часто відвідував Чумалівський та Мукачівський монастирі.

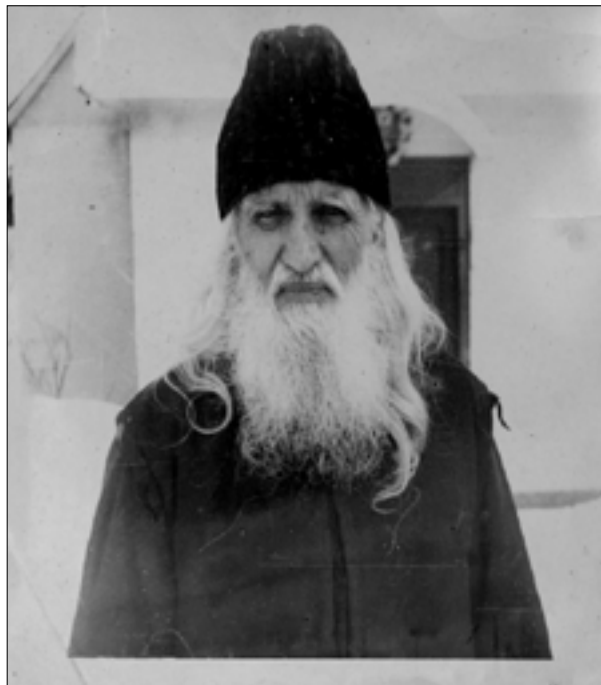

Біля Свято-Димитрійського храму в с. Мала Уголька, 1980-і рр.

За п'ять років до своєї смерті, 25 лютого 1980 р., о. Іов склав заповіт, у якому писав: «Я ниже подписавшийся архимандрит Іов 20 лет прожил в Малой Угольке при храме Святого Дмитрия, моя жизнь подходит к концу, скоро мне исполнится 80 лет.

¹ Іов (Кундря), игумен. Заявление к архиепископу Мукачево-Ужгородскому Григорию (Закаляк) от 22.07.1966 г. // Архів Свято-Димитрійського храму с. Мала Уголька Тячівського району Закарпатської області.

Неизвестный день моей смерти. Много священников завещают похоронить их в монастыре или в родных селах, а я запрещаю куда-нибудь увозить мое грешное тело. Завещаю отпеть монашеским чином и похоронить возле креста на середине кладбища»¹.

*Одна з останніх фотографій,
1980-і рр.*

28 липня 1985 р. архімандрит Іов помер. У день своєї смерті, у неділю, відслужив Літургію, виголосив досить тривалу промову і виконав усі необхідні треби для вірників. Того ж дня, біля 10 годин вечора, йому стало погано і з молитвою на вустах він закінчив

¹ Іов (Кундря), архімандрит. Завещание от 24.02.1980 г. // Архів Свято-Димитріївського храму с. Мала Уголька Тячівського району Закарпатської області..

свій земний шлях. Похорони відбулися 31 липня. Службу очолив архімандрит Єфрем (Молнар). З промовами виступали прот. М. Келемен, архімандрит Євфимій (Шутак). Молитви співали монахині Чумалівського та Мукачівського монастирів та багато мирян, що прийшли провести в останній шлях свого наставника.

Довгий час духовенство Закарпаття піднімало питання про прославлення архімандрита Іова у сонмі святих. Однак ця подія з суб'єктивних причин відкладалася. Лише за правління єпископа Хустського та Виноградівського Іпполіта (Хилько) справа зрушилася з місця.

*Канонізація преподобного Іова (Кундрі),
18 вересня 2008 р.*

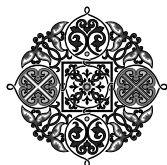
При Єпархіальному управлінні було створено комісію по канонізації, яка розпочала підготовку документів.

18 вересня 2008 р. відбулося прославлення архімандрита Іова (Кундрі). Літургію та чин прославлення очолив Предстоятель УПЦ, митрополит Київський і всієї України Володимир (Сабодан) та архієреї УПЦ. Йому співслужили владыки Української Православної Церкви: митрополит Чернівецький і Буковинський Онуфрій, архієпископи Хустський і Виноградівський Марк, Почаївський Володимир, Львівський і Галицький Августин, єпископи Бориспільський Антоній, Ніженський і Прилуцький Іриней, Івано-Франківський і Коломийський Пантелеймон, Переяслав-Хмельницький Олександр, Мукачівський і Ужгородський Феодор, єпископ Мефодій, намісники й настоятельки монастирів та клірики різних єпархій. На святі була присутня також делегація Румунської Православної Церкви на чолі з єпископом Мараморошським Іустином.

Під час чину прославлення найвище духовенство країни відправило останню панахиду за преподобним Іовом. Опісля митрополит Онуфрій виголосив рішення Священного Синоду про причислення до лику місцевошанованих святих Хустської єпархії архімандрита Іова (Кундрі). Архієпископ Марк зачитав вірникам житіє святого. Після чого духовенство проспівало преподобному Іову тропар і кондак.

Під час свята предстоятель УПЦ Митрополит Володимир виступив із вітальним словом. Духовні урочистості відвідали і представники влади – голова Закарпатської ОДА Олег Гаваші, народний депутат Василь Петювка та керівництво Тячівського району.

Мощі преподобного Іова Угольського знаходяться у храмі Димитрія Солунського в с. Мала Уголька Тячівського району, де планується організувати чоловічий монастир.

Юрій Данилець

Протоієрей Георгій Бедзір (14.06.1900 - 13.03.1971)

Одним із представників білого духовенства Мукачівської єпархії, який був репресований радянською владою є отець Георгій Бедзір. Георгій Бедзір народився 14 червня 1900 р. в селі Чумалево Тячівського округу в селянській сім'ї Бедзіра Івана Васильовича та Коньовшиї Марії Іванівни¹. Після закінчення початкової народної школи проживав разом з батьками, яким допомагав по господарству.

9 вересня 1919 р. одружився з Лях Марією Михайлівною, з якою дали життя десятьом дітям. Однак із них виховували лише шістьох. Відомо, що троє дівчат – Віра, Надія і Любов – померли у молодому віці. Старший син, Михайло, трагічно загинув. Коли дзвонив на храм, то зачепився за мотузку і витягнув собі руки. Решта шістьох дітей було звати: Серафим, Павло, Савватій, Леонтій, Володимир та сестра, майбутня монахиня Ангеліна².

В 1922 р., після відкриття пастирсько-богословських курсів в с. Буштино Тячівського округу, майбутній священник став їхнім слухачем, а по їх закінченні, 15 червня 1923 р. архієпископом Савватієм (Врабец) в Свято-Миколаївському храмі м. Праги висвячений в сан диякона. Наступного дня висвячений в сан священника³. Після проходження короткої пастирської практики

¹ Особова справа священника Георгія Бедзіра // Архів Мукачівської Православної єпархії (Далі – АМПЄ).

² Гаврош О. Бедзіри. Закарпатські династії // Срібна Земля-Фест. – 2003. – № 29 (382). – 24-30 липень. – С. 12.

³ Особова справа священника Георгія Бедзіра // АМПЄ.